

KIRJALLINEN KYSYMYS 364/2011 vp

Kansalaisuustestin järjestäminen Suomen kansalaisuutta hakeville

Eduskunnan puhemiehelle

Vuonna 2005 Ison-Britannian hallitus otti käyttöön uuden "Life in the United Kingdom" ("Elämä Yhdistyneessä kuningaskunnassa") -testin. Kaikkien ulkomaan kansalaisten, jotka haluavat Britannian kansalaisiksi, on osallistuttava pakolliseen monivalintakysymyksiä sisältävään testiin ja läpäistävä se. Testin kysymykset käsittelevät elämää Isossa-Britanniassa, ja sillä mitataan kansalaisuutta hakevan henkilön brittiläisyyttä.

Yhä useampi Euroopan maa on ottanut viime vuosina käyttöönsä kansalaisuustestin. Testit ovat käytössä tällä hetkellä muun muassa Saksassa, Isossa-Britanniassa, Hollannissa ja Tanskassa.

Suomen Maahanmuuttoviraston ylijohtaja Jorma Vuorio on todennut haluavansa selvittää, tarvittaisiinko Suomen kansalaisuutta hakeville

oma testi. Hänen arvionsa mukaan kansalaisuustestin aloittaminen ei vaatisi suuria käytännön järjestelyjä (Turun Sanomat 29.10.2010).

Kansalaisuustestin tarpeellisuutta ei ole vielä toistaiseksi tutkittu Suomessa. Muiden maiden kokemusten perusteella kansalaisuustesti on hyvä keino selvittää ja mitata, kuinka hyvin maahanmuuttajan kotoutuminen uuteen kotimaahan on onnistunut.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallituksella aikomus selvittää kansalaisuustestin tarpeellisuutta ja käyttöönottoa Suomessa?

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2011

Olli Immonen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli Immosen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 364/2011 vp:

Onko hallituksella aikomus selvittää kansalaisuustestin tarpeellisuutta ja käyttöönottoa Suomessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansalaisuuslain muutos tuli voimaan 1. syyskuuta 2011. Muutoksella edistetään Suomessa pysyvästi asuvien maahanmuuttajien yhteiskunnallista osallisuutta ja kotoutumista mahdollistamalla kansalaisuuden saaminen nykyistä joustavammin. Kansalaisena ulkomaalainen hyväksytään yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi tähän liittyvine oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Myös Euroopan unionin komissio on todennut kansalaisuuden saamisen ja poliittisten oikeuksien myöntämisen pitkään unionin alueella oleskelleille maahanmuuttajille olevan oleellista kotoutumisprosessin kannalta.

Hallituksen esitystä edeltäneessä sisäasiainministeriön selvityksessä kansalaisuuslain muutostarpeista otettiin kantaa testien merkitykseen Suomen kansalaisuuslain kannalta. Lisäksi sisäasiainministeriössä on juuri valmistumassa kansalaisuustesteistä selvitys, jota eduskunta edellytti vastauksessaan hallituksen esitykseen kotoutumisen edistämisestä annetusta laista.

Kansalaisuustestit vaikuttavat mahdollisuuksien hakea kansalaisuutta yhdenvertaisin edellytyksin. Testit saattavat asettaa hakijat epätasa-arvoiseen asemaan esimerkiksi hakijoiden koulutus-, varallisuus- tai muun taustan vuoksi. Kulttuurisesti ja koulutustaustallisesti lähempää tes-

tausmaata tulevien hakijoiden voi olla helpompaa suoriutua testistä kuin kauempaa tulevien hakijoiden. Lisäksi esimerkiksi alhaisen koulutustaustan omaavien, oppimisvaikeuksista kärsivien, iäkkäiden tai vakavista sairauksista tai vammoista kärsivien hakijoiden voi olla vaikeaa suoriutua testistä.

Eri ryhmien tarvitsemat poikkeussäännökset ja -järjestelyt edellyttäisivätkin huolellista monialaista valmistelua. Esimerkkinä voidaan mainita kansalaisuuslain mukainen kielitaitoedellytys, joka osoitetaan usein yleisellä kielitutkinnolla. Kielitaitotestien laatiminen, järjestäminen ja arviointi edellyttävät laaja-alaista pedagogiikan ja testaussisältöjen ja -järjestelmien hallintaa. Yhdenvertaisuuden vuoksi kansalaisuustestin yhteydessä valtion tulisi kyetä takaamaan testeihin valmentavaa laadukasta, kohtuuhintaista ja tasapuolisesti tarjolla olevaa koulutusta. Niin ikään valitusmahdollisuus testistä on merkittävä kysymys, joka saattaisi vaikuttaa kansalaisuusasioiden käsittelyaikoihin pidentävästi. Tällä hetkellä suurin osa kielteisistä kansalaisuuspäätöksistä on tehty kielitaitoedellytyksen täyttymättömyyden vuoksi.

Oleellinen kysymys kansalaisuustestejä mielettäessä on selkeän käsityksen muodostaminen siitä, mitä tietoutta testissä mitataan ja miksi. Osattavaksi edellytettävien asioiden määrittely vaatii analyyttisen, laaja-alaisen pohdinnan siitä, mitä vastaanottavan maan uuden kansalaisen tulisi tietää ja osata ja onko tieto sellaista, että sen hallitsemisen testillä osoittamalla tulee olla edellytys kansalaisuuden saamiselle ja yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi pääsyy.

Suomi pitää lähtökohtana, että mahdollisuus saada Suomen kansalaisuus tukee maahanmuuttajan kotoutumista ja yhteiskunnallisen yhteen-

kuuluvuuden tunnetta. Tästä syystä hallituksen esitykseen kansalaisuuslain muuttamiseksi ei sisällytetty yhteiskunta- ja historiatietoutta tai arvoja mittaavia testejä. Tämänkaltaisten testien

nähdään usein mittaavan kotoutumisen onnistumista edellytyksenä kansalaisuuden saamiselle sen sijaan, että ne toimisivat maahanmuuttajan yksilöllisen kotoutumisprosessin tukena.

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 2011

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 364/2011 rd undertecknat av riksdagsledamot Olli Immonen /saf:

Ämnar regeringen utreda nödvändigheten av och möjligheterna att införa medborgarskapstest i Finland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Ändringar av medborgarskapslagen trädde i kraft den 1 september 2011. Genom ändringarna främjas samhällsdelaktigheten och integreringen för invandrare som varaktigt bor i Finland genom att det blir lättare än förut att förvärva medborgarskap. Då en utlänning beviljas medborgarskap godkänns han eller hon som en fullvärdig medlem i samhället och får de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till medborgarskapet. Även Europeiska unionens kommission har konstaterat att förvärv av medborgarskap och politiska rättigheter är viktigt med tanke på integreringsprocessen för invandrare som länge bott inom unionens territorium.

I den utredning av inrikesministeriet om behoven av en revidering av medborgarskapslagen som föregick regeringspropositionen tog man ställning till testens betydelse med tanke på medborgarskapslagen i Finland. Vid inrikesministeriet färdigställs dessutom just nu en sådan utredning om medborgarskapstest som riksdagen förutsatte i sitt svar på regeringspropositionen med förslag till lag om främjande av integration.

Medborgarskapstest påverkar möjligheten att ansöka om medborgarskap på lika villkor. Testen kan försätta de sökande i en ojämlig ställning på grund av t.ex. de sökandes utbildningsbak-

grund, förmögenhetsbakgrund eller någon annan bakgrundsfaktor. Sökande som kulturellt sett och i fråga om utbildningsbakgrund står närmare testningslandet kan ha lättare att klara testet än mera långväga sökande. Dessutom kan t.ex. lågutbildade, personer med inlärningssvårigheter, äldre samt sökande som lider av allvarliga sjukdomar eller skador eller men ha svårt att klara testet.

För de undantagsbestämmelser och undantagsarrangemang som olika grupper behöver skulle det alltså krävas omsorgsfull beredning inom flera sektorer. Som exempel kan nämnas språkkunskapsvillkoret enligt medborgarskapslagen. Uppfyllandet av villkoret påvisas ofta genom en allmän språkexamen. För utformningen, anordnandet och bedömningen av språkkunskapstest förutsätts övergripande pedagogisk kompetens och kompetens i fråga om testinnehållet och testningssystemen. För jämlikhetens skull i samband med medborgarskapstest bör staten också kunna garantera högklassig och jämn utbildning som förbereder för testet och kan fås till ett skäligt pris. Möjligheten att överklaga testet är likaså en viktig fråga som kan komma att förlänga behandlingstiderna när det gäller medborgarskapsärenden. För närvarande beror största delen av avslagen på ansökan om medborgarskap på att språkkunskapsvillkoret inte uppfylls.

En viktig fråga när man funderar över medborgarskapstest är att man måste bilda sig en klar uppfattning om vilka kunskaper testet mäter och varför. För fastställande av vilka kunskaper som ska kunna påvisas krävs det analytiska diskussioner på bred front om vad en ny medborgare i det mottagande landet bör veta och kunna och om kunskaperna är sådana att det för förvärv av medborgarskap och fullvärdigt medlemskap i sam-

hållet krävs att kunskaperna påvisas genom ett test.

I Finland utgår man från synsättet att möjligheten att få finskt medborgarskap stödjer integreringen för invandrare och deras känsla av samhällstillhörighet. I regeringspropositionen med förslag till lag om ändring av medborgarskapsla-

gen föreslogs därför inte några bestämmelser om test som mäter samhälls- eller historiekunskaper eller värderingar. Test av detta slag anses ofta mäta hur integreringen har lyckats som en förutsättning för att medborgarskap ska beviljas i stället för att de skulle stödja invandrarnas individuella integreringsprocess.

Helsingfors den 28 december 2011

Inrikesminister Päivi Räsänen